

Sygn. akt V CSK 386/07

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa Banku (...) S.A. w W. II Oddziału Banku (...) S.A. w W.

przeciwko E. F.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 stycznia 2008 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 kwietnia 2007 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w W. do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2007 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda – Banku (...) S.A. w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 22 listopada 2006 r., uchylającego wydany przez ten Sąd nakaz zapłaty w części nakazującej, żeby pozwana

E. F. zapłaciła powodowi kwotę 179.159,17 zł z odsetkami i kosztami procesu, i oddalającego powództwo w tym zakresie.

W sprawie zostało ustalone, że pozwana oraz inna osoba poręczyli weksel własny *in blanco* wystawiony przez Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne K.(...) S.A. w W. na zabezpieczenie kredytu zaciągniętego w Banku C.(...) S.A. w W., którego następcą prawnym jest powód. Zobowiązani wekslowo podpisali deklarację wekslową, w której wyrazili zgodę na wypełnienie weksla przez Bank „w każdym czasie w razie nieuregulowania przez K.(...) S.A. w terminie w/w kredytu”. Kredytobiorca nie wywiązał się z zaciągniętej umowy kredytowej i w dniu 27 sierpnia 2001 r. Bank wypowiedział ją oraz zażądał zapłaty zadłużenia w terminie 30 dni. Wobec bezskutecznego upływu tego terminu Bank wystawił przeciwko zobowiązanym z weksla bankowy tytuł egzekucyjny i w dniu 10 grudnia 2001 r. złożył w Sądzie Rejonowym w W. wniosek o nadanie mu klauzuli wykonalności. Postanowieniem z dnia 6 marca 2002 r. Sąd nadał temu tytułowi klauzulę wykonalności tylko w stosunku do Spółki K.(...). Wniosek powoda o wszczęcie egzekucji przeciwko pozwanej komornik zwrócił zarządzeniem z dnia 10 lutego 2004 r., wobec niezuzupełnienia w terminie jego braków. Powód uzupełnił weksel w dniu 23 lutego 2005 r. i w dniu 25 lipca 2005 r. wytoczył powództwo przeciwko poręczycielom wekslowym, wnosząc o wydanie nakazu zapłaty.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwana, wskazując art. 118 k.c. zarzuciła, że roszczenie zabezpieczone wystawionym wekslem uległo trzyletniemu przedawnieniu i że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem (art. 10 pr. weksl.), gdyż wypełniony został po upływie przedawnienia.

Sąd Apelacyjny, powołując się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyrokach z dnia 19 listopada 2004 r., V CKN 228/04 (OSP 2005, nr 11, poz. 130) i z dnia 15 lutego 2006 r., IV CSK 15/05 (LEX nr 179731), uznał, że pozwana może, na podstawie art. 10 pr. weksl., skutecznie powołać się na niezgodność uzupełnienia weksla *in blanco* z zawartym porozumieniem – także, gdy porozumienie przewiduje uzupełnienie weksla „w każdym czasie” – w sytuacji uzupełnienia weksla po przedawnieniu się roszczenia, dla zabezpieczenia którego został on wystawiony. Ponieważ roszczenie powoda ze stosunku podstawowego stało się wymagalne po upływie 30 dni od wezwania do zapłaty, to już przed dniem uzupełnienia weksla uległo trzyletniemu przedawnieniu (art. 118 k.c.). Zwracając uwagę na rozbieżność orzecznictwa co do tego, czy złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi wykonawczemu przerywa bieg przedawnienia, Sąd Apelacyjny

przychylił się do poglądu wyrażonego m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 2003.r, II CKN 363/01 (LEX nr 82280) i uznał, że złożenie przez poprzednika prawnego powoda wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi wykonawczemu w stosunku do pozwanej nie przerwało biegu przedawnienia. Biegu przedawnienia nie przerwało też złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji przeciwko pozwanej, gdyż pismo zwrócone nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z jego wniesieniem (art. 130 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Wyrok Sądu Apelacyjnego powód zaskarżył skargą kasacyjną. Podstawami skargi jest naruszenie prawa materialnego, a to art. 123 § 1 pkt 1 i art. 124 § 1 i 2 k.c. przez przyjęcie, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nie przerywa biegu przedawnienia i że nie przerywa biegu przedawnienia złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji, art. 65 k.c. i art. 10 pr. weksl. przez stwierdzenie, że uzupełnienie weksla *in blanco* po upływie terminu przedawnienia stanowi uzupełnienie weksla niezgodnie z porozumieniem, także gdy porozumienie przewiduje uzupełnienie „w każdym czasie” oraz art. 117 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie art. 120 § 1 zd. drugie w zw. z art. 118 k.c. i uznanie, że uprawnienie do uzupełnienia weksla jest prawem majątkowym i ulega przedawnieniu. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie budzi wątpliwości, że poręczyciel wekslowy w zarzutach od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla gwarancyjnego, niepełnego w chwili wystawienia (*in blanco*), może bronić się wszystkimi zarzutami, jakie przysługują osobie, za którą udzielił poręczenia. Może w szczególności bronić się zarzucając, że weksel został uzupełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem. Może też podnieść zarzuty dotyczące stosunku podstawowego, tj. stosunku będącego podstawą wystawienia weksla, m.in. zarzut przedawnienia roszczenia wywodzonego z tego stosunku.

Podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia wynikającego z niewykonania zobowiązania, za które poręczyła (art. 118 k.c.), pozwana podniosła zarzut dotyczący stosunku podstawowego. Spowodowało to, zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze i aprobowanym w doktrynie, przeniesienie sporu także na płaszczyznę stosunku podstawowego, granice którego to sporu wyznaczył podniesiony zarzut (art. 493 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w chwili wniesienia zarzutów).

Skarżący nie kwestionuje ani ustalonego w sprawie początku przedawnienia roszczenia, ani terminu przedawnienia (trzy lata). Ze względu na zarzut pozwanej i stanowisko zajęte wobec niego przez powoda, istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma ustalenie, czy termin przedawnienia upłynął.

Orzecznictwo sądów co do tego, czy wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia, było rozbieżne, ale właśnie ze względu na tę rozbieżność przedstawione zostało do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne. Rozstrzygając je uchwałą z dnia 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03 (OSN 2005, nr 4, poz. 58) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia i wnikliwie go uzasadnił. W późniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd ten został podtrzymany (zob. wyrok z dnia 17 grudnia 2004 r., II CK 276/04, nie publ.). Aczkolwiek w piśmiennictwie prawniczym podnoszone są argumenty przemawiające przeciwko niemu, ale nie są one przekonujące. Należało więc uznać, że rację ma skarżący zarzucając, iż Sąd Apelacyjny z naruszeniem art. 123 § 1 pkt 1 i art. 124 § 1 i 2 k.c. przyjął, iż złożenie przez poprzednika prawnego powoda wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nie przerwało biegu przedawnienia roszczenia, którego zabezpieczeniu służył weksel poręczony przez pozwaną.

Uwzględniając, że złożenie w dniu 10 grudnia 2001 r. wniosku o nadanie bankowemu tytułowi wykonawczemu klauzuli wykonalności przerwało bieg przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), zaczęło ono biec na nowo od dnia zakończenia postępowania wszczętego tym wnioskiem (art. 124 § 1 i 2 k.c.), a zatem nie wcześniej niż od dnia wydania przez Sąd postanowienia kończącego to postępowanie (6 marca 2002 r.).

Wbrew zarzutowi skarżącego Sąd Apelacyjny trafnie uznał, że biegu przedawnienia nie przerwało złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji, gdyż wniosek został zwrócony. Stosownie do art. 130 § 2 k.p.c., mającego odpowiednie zastosowanie do postępowania o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu (art. 13 § 2 k.p.c.), pismo zwrócone nie wywołuje żadnych skutków – tak procesowych jak i materialnoprawnych – jakie ustawa wiąże z jego wniesieniem, a tym samym nie przerywa biegu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c.).

Jednakże od chwili, gdy po przerwaniu przedawnienia złożeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi wykonawczemu zaczęło ono biec

na nowo (nie wcześniej niż dnia 6 marca 2002 r.), do dnia uzupełnienia weksla (23 lutego 2005 r.), termin przedawnienia nie upłynął.

W tej sytuacji w ogóle nie powstaje kwestia, czy uzupełnienie weksla *in blanco* po upływie terminu przedawnienia stanowi uzupełnienie niezgodne z zawartym porozumieniem, także gdy porozumienie przewiduje uzupełnienie „w każdym czasie”, wobec czego ustosunkowanie się do zarzutu skargi kasacyjnej naruszenia przez zaskarżony wyrok art. 65 k.c. i art. 10 pr. weksl. jest zbędne. Zarzut naruszenia art. 117 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie art. 120 § 1 zd. drugie w zw. z art. 118 jest zaś chybiony, gdyż Sąd Apelacyjny nie wyraził poglądu, że uprawnienie do uzupełnienia weksla jest prawem majątkowym i ulega przedawnieniu.

Ze względu na zarzut pozwanej odnoszący się do stosunku podstawowego, że roszczenie wywodzone z tego stosunku (w celu zabezpieczenia którego wystawiony został weksel) uległo przedawnieniu (art. 118 k.c.), w sprawie istotne jest ustalenie, czy roszczenie to nie uległo przedawnieniu przed wytoczeniem powództwa (25 lipca 2005 r.). Czy tak się stało zależy zaś od chwili, w której po przerwaniu biegu przedawnienia spowodowanej złożeniem wniosku o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, zaczęło ono biec na nowo. Chwilę tę wyznacza zakończenie postępowania klauzulowego, które nastąpiło z uprawomocnieniem się postanowienia kończącego to postępowanie. Nie została ona w sprawie ustalona.

Dopiero prawidłowe stwierdzenie, że zarzut pozwanej, iż roszczenie wywodzone ze stosunku podstawowego uległo przedawnieniu, może być podstawą do uznania, że roszczenie to nie będzie podlegać zaspokojeniu (art. 117 § 2 k.c.). Jednocześnie oznaczać ono będzie, że i roszczenie wekslowe nie może zostać uwzględnione.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹³ § 1 oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c., orzekł jak w sentencji.